



**MINISTER ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI**

Warszawa, dnia 2018 -01- 1 1

Znak sprawy:RR.pz.071.2.33.2017

wg rozdzielnika

W nawiązaniu do spotkania w dniu 13 listopada 2017 r., w sprawie perspektyw rozwoju polskiego pszczelarstwa, poniżej przekazuję odpowiedzi na zgłoszone postulaty i wnioski.

1. *Zastąpienie dotychczasowego modelu dofinansowania pszczelarstwa na rzecz rekompensat bezpośrednich do rodziny pszczelej z tytułu usługi ekosystemowej jaką jest zapylanie realizowane przez pszczoły miodne w środowisku.*

Od 2004 r. w ramach Wspólnej Polityki Rolnej, pomoc pszczelarzom udzielana jest poprzez częściową refundację określonych kosztów np. zakupu miodarek, uli czy odkładów, pakietów i matek pszczelich. Budżet roczny takiej pomocy, to około 24 mln zł. Z powyższego mechanizmu pszczelarze otrzymują znaczne wsparcie, również na odbudowę rodzin pszczelich (refundacja kosztów zakupu matek pszczelich o znanej wartości użytkowej, pakietów oraz odkładów pszczelich z takimi matkami). Podstawę prawną udzielania pomocy stanowią, między innymi, przepisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 671, z późn. zm.). W związku z tym, w ramach aktualnie obowiązujących przepisów prawa, nie ma możliwości zastąpienia udzielania pomocy w formie refundacji na dopłatę do ula.

Należy nadmienić, że aktualnie w Parlamencie Europejskim trwają prace nad Rezolucją w sprawie perspektyw i wyzwań dla unijnego sektora pszczelarskiego. W projekcie dokumentu Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi PE z 25 lipca 2017 r. (2017/2115(INI)), zawarto szereg propozycji, dotyczących finansowania działalności pszczelarskiej. Do ważniejszych można zaliczyć: zwiększenie środków na krajowe programy wsparcia pszczelarstwa; włączenie dopłat bezpośrednich dla pszczelarzy, na okres po roku 2020, w oparciu o liczbę rodzin pszczelich; zapewnienie pszczelarzom

ulg podatkowych z uwagi na znaczenie wykonywanej przez nich działalności na rzecz rolnictwa i środowiska. Przyjęcie Rezolucji jest planowane na luty 2018 r. i wtedy będzie znany jej ostateczny kształt.

Choć rezolucja nie ma charakteru dokumentu prawnie wiążącego, to może być podstawą do zmiany przepisów prawa Unii Europejskiej.

2. Podjęcie działań ponadresortowych na rzecz ujednolicenia zapisów prawnych dotyczących działalności pszczelarskiej, w tym określenie statusu pszczelarza.

Po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej, został przyjęty również dorobek prawny Unii. Implementacja przepisów unijnych – jeżeli przepisy te nie są stosowane bezpośrednio we wszystkich państwach członkowskich – nastąpiła w stosownych ustawach czy rozporządzeniach krajowych.

Przepisy prawa, które dotyczą działalności pszczelarskiej obejmują szereg regulacji krajowych (ustaw i rozporządzeń) oraz unijnych, między innymi z zakresu jakości handlowej żywności, bezpieczeństwa żywności, ochrony zdrowia i zwalczania chorób zakaźnych zwierząt czy hodowli i rozrodu zwierząt gospodarskich.

W postulatcie nie wskazano konkretnie, o które przepisy chodzi (pozostające w kompetencji których resortów) i w jakim zakresie lub kontekście należałoby je ujednolicić. Postulat również nie zawiera uzasadnienia. Jeżeli chodzi o resort rolnictwa należy podkreślić, że podobnie jak pszczelarze, inni producenci rolni również są zobowiązani do przestrzegania przepisów z zakresu jakości handlowej żywności, bezpieczeństwa żywności, a w przypadku produkcji zwierzęcej – ochrony zdrowia zwierząt, zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, itd. i nie ustanowiono dla każdej branży oddzielnych regulacji w tym zakresie.

Biorąc pod uwagę zakres i szczegółowość regulacji w poszczególnych obszarach – np. jakość handlowa żywności, ochrona zdrowia zwierząt, ochrona zwierząt oraz hodowla zwierząt gospodarskich – ujednolicenie zapisów prawnych dotyczących działalności pszczelarskiej (rozumianej jako ustanowienie jednego aktu prawa, który zawierałby wszystkie aspekty działalności pszczelarskiej) z uwagi na funkcjonujący w Polsce system prawa, nie znajduje uzasadnienia. Należy mieć na uwadze, że organizacje skupiające pszczelarzy, w tym Polski Związek Pszczelarski, w ramach obowiązującej w Polsce procedury legislacyjnej mają możliwość zgłaszania uwag do projektowanych aktów prawa krajowego na etapie uzgodnień z organizacjami społecznymi.

W 2011 r. Polski Związek Pszczelarski przy współpracy Głównego Lekarza Weterynarii opracował „KODEKS DOBREJ PRAKTYKI PRODUKCYJNEJ W PSZCZELARSTWIE”. Jest to opracowanie obejmujące szereg zaleceń dotyczących niemal wszystkich aspektów działalności pszczelarskiej

w tym gospodarki pasiecznej. Jako dokument do dobrowolnego stosowania, stanowi bazę norm i zaleceń do wykorzystania w praktyce pszczelarskiej.

Produkcja produktów pszczelich, podobnie jak w przypadku innych produktów rolnych, ma status działalności rolniczej. Działalnością rolniczą w rozumieniu ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2016 r. poz. 277 z późn. zm.) jest działalność w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej, w tym produkcji ogrodniczej, sadowniczej, pszczelarskiej, rybnej i leśnej. Gospodarstwem rolnym, zgodnie z art. 6 wyżej wskazanej ustawy, jest każde gospodarstwo służące prowadzeniu działalności rolniczej. W myśl ww. przepisów, ubezpieczeniu społecznemu rolników podlega obowiązkowo rolnik, zamieszkujący i prowadzący na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej osobiście i na własny rachunek działalność rolniczą w pozostającym w jego posiadaniu gospodarstwie rolnym, o powierzchni powyżej 1 ha przeliczeniowego użytków rolnych lub dział specjalny produkcji rolnej, czyli w tym przypadku pszczelarz posiadający powyżej 80 rodzin pszczelich.

3. Opracowanie wieloletniej strategii dla branży pszczelarskiej uwzględniającej niebezpieczeństwa związane z rozdrobnieniem branży, nasilającym się wykorzystywaniem pestycydów w rolnictwie oraz niebezpieczeństw związanych ze zmianą pokoleniową.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom sektora pszczelarskiego, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi rozpoczęło prace dotyczące opracowania strategii rozwoju polskiego pszczelarstwa.

Prace nad dokumentem są realizowane przy współpracy administracji, instytutów naukowych, uczelni wyższych oraz organizacji społecznych, głównie pszczelarskich.

4. Umożliwienie nabywania gruntów rolnych dla pszczelarzy, pod zakładanie pasiek na zasadach preferencyjnych.

Ustawą z dnia 14 kwietnia 2016 r. o wstrzymaniu sprzedaży nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. poz. 585) sprzedaż nieruchomości rolnych o powierzchni przekraczającej 2 ha została wstrzymana na okres 5 lat. Nieruchomości te obecnie przeznaczone są przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (KOWR) do dzierżawy. Zgodnie z art. 24 ust. 1 pkt 1 obowiązującej ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (Dz. U. z 2016 r. poz. 1491 z późn. zm.), Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa gospodaruje Zasobem w pierwszej kolejności w drodze wydzierżawienia albo sprzedaży nieruchomości rolnych na powiększenie lub utworzenie gospodarstw rodzinnych. Zatem KOWR obecnie przeznacza do dzierżawy nieruchomości Zasobu w drodze przetargów ograniczonych do rolników indywidualnych. Zgodnie z art. 29 ust. 3bb pkt 1 tej ustawy w przetargach organizowanych dla rolników indywidualnych, mogą uczestniczyć również osoby, które nie spełniają

jedynie wymogu dotyczącego 5-letniego okresu osobistego prowadzenia gospodarstwa rolnego, określonego w przepisach o kształtowaniu ustroju rolnego, w przypadku gdy osoby te w dniu ogłoszenia wykazu nieruchomości Zasobu przeznaczonych do sprzedaży mają nie więcej niż 40 lat. Natomiast w przetargach organizowanych dla osób zamierzających utworzyć gospodarstwo rodzinne mogą uczestniczyć również osoby, którym pod warunkiem uzupełnienia kwalifikacji zawodowych, przyznano pomoc finansową, o której mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz.U. z 2013 r. poz. 173, z 2015 r. poz. 349 oraz z 2016 r. poz. 337) albo w art. 3 ust. 1 pkt 6 lit. a ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, a termin na uzupełnienie tych kwalifikacji jeszcze nie upłynął.

Należy również wskazać, że zgodnie z ustawą z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, KOWR może rozłożyć spłatę należności na roczne lub półroczne raty, na okres nie dłuższy niż 15 lat, jeżeli przed zawarciem umowy sprzedaży nieruchomości nabywca nieruchomości wpłacił co najmniej 10% jej ceny.

Obecnie w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi trwają prace nad projektem ustawy o zmianie ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego oraz o zmianie niektórych innych ustaw. Projekt ten zakłada również wprowadzenie zmian w ustawie z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, zgodnie z którymi KOWR będzie mógł organizować przetargi ograniczone, w których oprócz rolników indywidualnych będą mogły uczestniczyć również osoby, które:

- a) nie spełniają wymogu dotyczącego 5-letniego okresu osobistego prowadzenia gospodarstwa rolnego, określonego w przepisach o kształtowaniu ustroju rolnego, lub
 - b) nie spełniają wymogu 5-letniego okresu zamieszkiwania w gminie, w której położona jest nieruchomość wystawiana do przetargu lub w gminie graniczącej z tą gminą lub
 - c) nie posiadają kwalifikacji rolniczych określonych w przepisach o kształtowaniu ustroju rolnego
- w przypadku gdy osoby te w dniu ogłoszenia wykazu nieruchomości Zasobu przeznaczonych do sprzedaży mają ukończone nie więcej niż 40 lat.

Proponowane rozwiązania z pewnością ułatwią dostęp do nieruchomości Zasobu, w tym pszczelarzom niespełniającym kryteriów rolnika indywidualnego.

5. *Opóźnienie terminu obowiązku koszenia łąk w ramach systemu dopłat bezpośrednich do połowy września w celu wykorzystania bazy pożytkowej przez pszczoły.*

Zgodnie z § 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 marca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania płatności bezpośrednich i płatności niezwiązanej do tytoniu (Dz. U. poz. 351, z późn. zm.), grunty uznaje się za pozostające w stanie nadającym się do wypasu lub uprawy, jeżeli został na nich przeprowadzony przynajmniej jeden zabieg agrotechniczny, mający na celu usunięcie lub zniszczenie niepożądanego roślinności, w terminie do dnia 31 lipca roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności bezpośrednich, a w przypadku gruntów:

- 1) ugorowanych, o których mowa w § 3 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 marca 2015 r. w sprawie obszarów uznawanych za obszary proekologiczne oraz warunków wspólnej realizacji praktyki utrzymania tych obszarów (Dz. U. poz. 354), które zostały zadeklarowane we wniosku o przyznanie płatności bezpośrednich jako obszary proekologiczne - w terminie do dnia 31 października roku, w którym został złożony ten wniosek;
- 2) na których znajdują się cenne siedliska przyrodnicze oraz siedliska lęgowe ptaków, zadeklarowanych we wniosku o przyznanie pomocy finansowej w ramach:
 - a) "Programu rolnośrodowiskowego" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 - w terminie i zakresie określonych w przepisach o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013,
 - b) "Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 - w terminie i zakresie określonych w przepisach o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Powyższy przepis jest wykonaniem przepisu unijnego, określonego w art. 4 ust. 2 lit. a) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013¹, który zobowiązuje państwa członkowskie do ustanowienia kryteriów, jakie mają spełniać rolnicy, aby wywiązać się z obowiązku

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 637/2008 i rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 608, z późn. zm.).

dotyczącego utrzymywania użytków rolnych w stanie nadającym się do wypasu lub uprawy bez konieczności podejmowania działań przygotowawczych wykraczających poza zwykłe metody rolnicze i zwykły sprzęt rolniczy.

Przepis ten dotyczy wszystkich użytków rolnych, na których nie jest prowadzony wypas lub uprawa. Zarówno produkcja, hodowla, uprawa, jak i utrzymywanie gruntów w takim stanie, aby w dowolnym momencie mogły być ponownie wykorzystywane do wypasu lub uprawy jest działalnością rolniczą, której prowadzenie jest warunkiem kwalifikowalności użytków rolnych do płatności bezpośrednich.

Zgodnie bowiem z przepisami ww. rozporządzenia 1307/2013, aby użytki rolne kwalifikowały się do płatności bezpośrednich muszą być przez cały rok kalendarzowy (z wyjątkiem przypadków działania siły wyższej lub okoliczności nadzwyczajnych) wykorzystywane do prowadzenia działalności rolniczej lub wykorzystywanych głównie do prowadzenia działalności rolniczej.

Wyznaczając końcową datę wykonania zabiegu agrotechnicznego na dzień 31 lipca, brano pod uwagę m.in. konieczność umożliwienia przeprowadzenia stosownej kontroli i zapewnienia weryfikowalności ustanowionego kryterium. Termin ten został uznany za optymalny także z uwagi na odmienne uwarunkowania termiczne, hydrologiczne oraz odmienną wydajność użytków rolnych w poszczególnych regionach (głównie górskich i nizinnych) i związane z tym zróżnicowanie regionalne prowadzenia działalności rolniczej na użytkach zielonych. Pozwala on bowiem na terminowe wywiązywanie się z powyższego obowiązku niezależnie od regionu prowadzenia działalności rolniczej.

Regulując powyższą kwestię, wzięto także pod uwagę szczególne aspekty środowiskowe dotyczące gruntów, na których znajdują się cenne siedliska przyrodnicze oraz siedliska lęgowe ptaków.

W przypadku obszarów cennych przyrodniczo, zarówno termin, jak i zakres przeprowadzenia zabiegu agrotechnicznego, został dostosowany do terminów wynikających z przepisów o wspieraniu rozwoju wiejskich.

Należy podkreślić, że przepisy regulujące zasady przyznawania płatności bezpośrednich nie nakładają na rolników obowiązku przeprowadzenia zabiegu polegającego na wykaszaniu łąk. Powyższy przepis został celowo sformułowany w taki sposób, aby nie ograniczać rolnikom możliwości wyboru zabiegu. Dlatego też dopuszcza się przeprowadzenie każdego zabiegu, którego efektem będzie usunięcie lub zniszczenie niepożądanego roślinności na użytkach rolnych i utrzymanie ich w takim stanie, aby w dowolnym momencie można było przywrócić je do produkcji, hodowli lub uprawy produktów rolnych.

6. Rozszerzenie produktów objętych sprzedażą bezpośrednią o propolis i wosk.

Pojęcie „sprzedaż bezpośrednia” w polskim porządku prawnym zostało zdefiniowane w art. 5 pkt 4 ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. z 2017 r., poz. 242) i oznacza: działalność, o której mowa w art. 1 ust. 3 lit. c-e rozporządzenia (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiającego szczególne przepisy dotyczące higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego (Dz. Urz. UE L 139 z 30.04.2004, str. 55, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 45, str. 14).

Natomiast wymagania weterynaryjne w odniesieniu do sprzedaży bezpośredniej produktów pszczelich nieprzetworzonych określa rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 września 2015 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej (Dz. U. poz. 1703). Rozporządzenie to wdraża do polskiego porządku prawnego postanowienia ww. rozporządzenia (WE) nr 853/2004 w zakresie dostaw bezpośrednich niektórych produktów pochodzenia zwierzęcego, tj. surowców i niektórych rodzajów mięsa.

Do tego rodzaju sprzedaży, oprócz ww. ustawy i rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi stosuje się przepisy rozporządzenia (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 178/2002 z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującego Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającego procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności (Dz. Urz. UE L 31 z 1.02.2002, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 6, str. 463).

Zgodnie z § 3 pkt 8 ww. rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do sprzedaży bezpośredniej dopuszcza się produkty pszczele nieprzetworzone, w tym miód, pyłek pszczeli, pierzgę i mleczko pszczele. Katalog nieprzetworzonych produktów pszczelich nie jest zamknięty, jednakże należy podkreślić, że powinny to być produkty pochodzenia zwierzęcego (w rozumieniu definicji określonej w załączniku I pkt. 8.1. ww. rozporządzenia (WE) nr 853/2004), w postaci nieprzetworzonej, które zaliczane są do żywności/ środków spożywczych (w rozumieniu definicji określonej w art. 2 ww. rozporządzenia (WE) nr 178/2002).

W związku z powyższym, należy mieć na uwadze, że wosk pszczeli nie stanowi żywności w rozumieniu art. 2 ww. rozporządzenia nr 178/2002, z uwagi na fakt, że nie jest to produkt przeznaczony do spożycia przez ludzi, lub którego spożycia przez ludzi można się spodziewać. Z tego względu taki produkt nie może być przedmiotem sprzedaży bezpośredniej, która obejmuje swoim zakresem wyłącznie żywność.

W odniesieniu do propolisu (kitu pszczelego), należy zauważyć, że zgodnie z informacjami zawartymi w „Encyklopedii pszczelarskiej” pod redakcją naukową Jerzego Wilde; Powszechne Wydawnictwo Rolnicze i Leśne Warszawa 2013; propolis, jest to substancja żywiczna zbierana przez pszczoły, wymieszana z wydzielinami gruczołów głowowych pszczół (ich śliną), a w jego skład wchodzi: żywice - 50-85%; woski - 12-40%; olejki eteryczne - 4-15%; garbniki - 4-10%; pyłki kwiatowe - 5-11%; zanieczyszczenia mechaniczne - 5-20% oraz inne – kwasy i alkohole organiczne, związki typu flawonoidów i terpenów - łącznie: 5-30%.

Natomiast, zgodnie z definicją określoną w art. 2 ww. rozporządzenia (WE) nr 178/2002, żywność/środek spożywczy oznacza jakiegokolwiek substancje lub produkty, przetworzone, częściowo przetworzone lub nieprzetworzone, przeznaczone do spożycia przez ludzi, lub których spożycia przez ludzi można się spodziewać. Środek spożywczy obejmuje napoje, gumę do żucia i wszelkie substancje, łącznie z wodą, świadomie dodane do żywności podczas jej wytwarzania, przygotowania lub obróbki, natomiast nie obejmuje m.in. produktów leczniczych w rozumieniu dyrektyw Rady 65/65/EWG i 92/73/EWG.

Propolis zaś wykorzystywany jest jako składnik do produkcji suplementów diety czy leków, np. w postaci kropli, maści, wyciągów alkoholowych, czy też do produkcji kosmetyków, z uwagi na jego potwierdzone działanie bakteriostatyczne, bakteriobójcze, aktywność biologiczną w stosunku do niektórych wirusów, grzybów i pierwotniaków. Jego skład wskazuje na to, że zawiera on głównie żywice i woski oraz stosunkowo małą ilość substancji odżywczych dla organizmu człowieka. Ponadto, liczne dane z piśmiennictwa świadczą o przypadkach występowania u ludzi reakcji alergicznych na propolis.

W związku z powyższym, odnosząc się do propozycji rozszerzenia zakresu produktów objętych sprzedażą bezpośrednią o propolis, należy stwierdzić, że aby propolis mógł być przedmiotem uregulowania w ww. rozporządzeniu w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej, musiałby być uznany za żywność/środek spożywczy, a ponadto do sprzedaży bezpośredniej dopuszcza się wyłącznie nieprzetworzone produkty pszczele, podczas gdy propolis co do zasady jest wykorzystywany przez ludzi głównie jako składnik innych produktów, stosowanych w celach terapeutycznych/leczniczych, nie zaś spożywczych.

Mając na uwadze powyższe, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi przeanalizuje kwestię ewentualnego uznawania propolisu za żywność/środek spożywczy po zasięgnięciu opinii odpowiednich instytutów lub organów.

Produkty pszczele niezaliczane do żywności można wprowadzać na rynek pod warunkiem spełnienia wymagań dla produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi i zgłoszenia takiej działalności do właściwego dla miejsca prowadzenia działalności powiatowego lekarza weterynarii. Wymogi sanitarne dla tego typu działalności sprecyzowane zostały w przepisach rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009 z dnia 21 października 2009 r. określającego przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi, i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1774/2002 oraz rozporządzenia Komisji (UE) nr 142/2011 z dnia 25 lutego 2011 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009 określającego przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi, oraz w sprawie wykonania dyrektywy Rady 97/78/WE w odniesieniu do niektórych próbek i przedmiotów zwolnionych z kontroli weterynaryjnych na granicach w myśl tej dyrektywy.

Przy prowadzeniu działalności w zakresie wprowadzania do obrotu produktów, należy mieć jednak na uwadze, że zgodnie z definicją nr 10 z załącznika I do ww. rozporządzenia Komisji (UE) nr 142/2011 „pszczele produkty uboczne” oznaczają wyłącznie miód, воск pszczeli, mleczko pszczele, propolis lub pyłek, nieprzeznaczone do spożycia przez ludzi, które zalicza się, co do zasady do tzw. produktów kategorii 3, zgodnie z przepisami ww. rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009. Inne produkty od pszczół, zaliczone zostały pod względem sanitarnym do tzw. kat. 2, a ich unieszkodliwienie lub wykorzystanie reguluje art. 13 wyżej cytowanego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009.

7. *Ustanowić wsparcie socjalne dla pszczelarzy zawodowych (posiadających co najmniej 150 pni pszczelich), w przypadku słabego roku pod względem zbiorów miodu.*

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników, ubezpieczeniem społecznym rolników objęty może być pszczelarz, którego wielkość pasieki (ponad 80 rodzin pszczelich) kwalifikuje do produkcji w zakresie działów specjalnych. W tym przypadku pszczelarz jako rolnik, jest uprawniony do wszelkiej pomocy dedykowanej rolnikom, w zakresie i na zasadach dotyczących konkretnego mechanizmu pomocowego.

8. *Szkolenia pszczelarzy finansować ze środków przeznaczonych na Uniwersytety Trzeciego Wieku, przeznaczone dla osób starszych.*

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi nie znajduje przeszkód formalnych aby poszczególne uczelnie czy organizacje do tego uprawnione, organizowały szkolenia pszczelarskie w ramach tzw. Uniwersytetu Trzeciego Wieku.

9. *Ze względu na słabą skuteczność leków warrozbójczych, Ministerstwo powinno podjąć prace nad skutecznym lekiem na tego pasożyta.*

Poza kompetencją Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi jest ocena skuteczności dopuszczonych do obrotu w Polsce weterynaryjnych produktów leczniczych przeznaczonych do zwalczania warrozy. Powyższe zagadnienie jest w gestii Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych, do którego należy zgłaszać działania niepożądane produktów leczniczych weterynaryjnych, w tym również brak skuteczności tych produktów.

Należy zaznaczyć, że w kwestii prowadzenia badań nad nowymi substancjami, które mogłyby być stosowane przy zwalczaniu warrozy powinny zająć się Instytuty Badawcze lub uczelnie wyższe. Potencjalne wyniki tych badań mogłyby posłużyć do przygotowania dokumentacji rejestracyjnej niezbędnej do wprowadzania na rynek konkretnych produktów leczniczych weterynaryjnych.

10. *Umożliwić import pszczół (odkłady, pakiety pszczele) z Ukrainy.*

Przepisy Unii Europejskiej nie regulują przywozu z państw trzecich rodzin pszczelich, w tym pakietów lub odкладów.

Należy zauważyć, że każdy pakiet (odkład) może stanowić potencjalne źródło czynnika zakaźnego tzn. bakterii, wirusów, grzybów, pierwotniaków, roztoczy, endo i ektopasożytów z uwagi na fakt, że w pakiecie znajdują się dorosłe pszczoły z matką pszczelą, czerw (w różnej fazie rozwoju), plastry pszczele z pokarmem (np. miód, przerobiony syrop cukrowy itp.), pyłkiem kwiatowym i pierzgą. Również opakowanie, w którym jest transportowana rodzina pszczela oraz ramki mogą być źródłem zakażeń. Ze względu na wielorakość i różnorodność uwarunkowań w rodzinie pszczelej mogą występować zakażenia mieszane, których badaniem klinicznym nie można stwierdzić bez wykonania szczegółowych badań laboratoryjnych. Obecność zarodników zgnilca amerykańskiego w pokarmie, wosku (plastry), pierdze i czerwciu, przy braku objawów klinicznych choroby można stwierdzić jedynie badaniem laboratoryjnym. Przeżywalność tych zarodników wynosi do 40 lat, co może skutkować wystąpieniem tej choroby w późniejszym okresie. Z uwagi na brak zarejestrowania weterynaryjnych produktów leczniczych dla pszczół do leczenia np. zakażeń wirusowych, bakteryjnych, grzybiczych i in. w przypadku wystąpienia przedmiotowych chorób jedynym skutecznym środkiem w celu likwidacji wystąpienia ogniska choroby jest uśpienie (unieszkodliwienie) rodziny pszczelej. Z przywożonymi pakietami mogą być również zawleczone na terytorium Polski patogeny chorób, które nigdy nie występowały w kraju jak np. roztocze *Tropilaelaps*, lub mały chrząszcz ulowy (*Aethenia tumida*).

Z uwagi na powyższe, a także na brak możliwości wykonania na granicy odpowiednich badań weterynaryjnych wprowadzanych na terytorium UE pakietów lub odкладów pszczelich, przepisy UE

dopuszczają jedynie przywóz w klateczce, z państw trzecich, matki pszczelej z towarzyszącymi jej robotnicami w ilości co najmniej 20 szt. W miejscu docelowym takiej przesyłki towarzyszące matce pszczoły robotnice muszą zostać wszystkie uśpione i przesłane do badań laboratoryjnych. Pszczelarz może jedynie pozostawić sobie w pasiece przesłaną matkę pszczelą. Takie działanie znacznie minimalizuje potencjalne zagrożenie wynikające z wprowadzenia na obszar RP, a więc UE materiału zakaźnego jakim mogą być pakiety pszczoł.

Mając na uwadze wcześniejsze postulaty pszczelarzy zawodowych, aby umożliwić im przywóz pakietów (odkładów) z terytorium Ukrainy Główny Lekarz Weterynarii zwrócił się do Komisji Europejskiej o opinię w powyższej sprawie. Komisja Europejska odniosła się negatywnie do przedmiotowej sprawy, wskazując na obowiązujące w tym obszarze uregulowania prawne.

Jednocześnie należy zauważyć, że przywóz z państw trzecich rodzin pszczelich, w tym pakietów lub odkładów w określonej ilości nie rozwiązuje, sygnalizowanego przez pszczelarzy, ubytku rodzin pszczelich.

MINISTER
Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Krzysztof Jurgiel

Rozdzielnik:

1. Karpacki Związek Pszczelarzy, ul. Długosza 70, 33-300 Nowy Sącz;
2. Polski Związek Pszczelarski, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa;
3. Stowarzyszenie Pszczelarzy Polskich „Polanka”, Pszczela Wola 9, 23-109 Pszczela Wola;
4. Stowarzyszenie Pszczelarzy Zawodowych, ul. Fromborska 14, 60-454 Poznań;
5. Śląski Związek Pszczelarzy w Katowicach, ul. Warszawska 6 lok. 209, 40-006 Katowice;
6. Wojewódzki Związek Pszczelarzy w Krakowie, pl. Szczepański 8, 31-011 Kraków.